

OŽEGOVIĆ, Milka
Former Yugoslavia Witnesses Documentation Project
Serbian
RG-50.585*0030

U ovom intervju-u Milka Ožegović, koja je rođena 15/03/1928. godine u Bosanskoj Krupi opisuje svoje ratno iskustvo u periodu od 1941. godine do 1945. godine. U svojoj strasnoj prici, Ožegović opisuje bolesti, bekstvo pred neprijateljem, gubitak najblize porodice, i mnoge druge ratne teskoce.

File 1 of 1

[01:] 00:30:19 – [01:] 07:31:07

00:42 – 07:59

Govori svoje ime, prezime i mesto rođenja; odgovara na pitanje gde je dočekala drugi svetski rat i opisuje da je na dan 04/12/1941 bila u istoj ulici sakrivena na tavanu kada je mađarska vojska naisla sa tenkovima; pominje da je tadasnja vojska Jugoslavije dočekala tu vojsku ispod mosta i ona je tada sve to posmatrala; opisuje da je prvi tenk bio ostecen pa je mađarska vojska napustila taj tenk a zatim su se svi ostali tenkovi vratili prema Srbobranu; odgovara na pitanje da li je neko poginuo tokom te bitke i opisuje da su sutradan, 13. aprila, dosli mađarski civili iz Temerina i izveli mestane da dočekaju mađarsku vojsku; pominje da je spomenik blizu Srbobrana podignut narodu koji je taj dan poginuo; pominje da je njen stric tu poginuo, ranjen gelerom u ledja; pominje da je porodica sa decom koja je zivela nedaleko takodje poginula taj dan; nastavlja sa pricom i govori da je posle toga ona i njena porodica napustila selo; pominje da su ljudi govorili kako su mađari iz Temerina dolazili i ubijali koga god su nasli u kući; opisuje da je njena porodica sa stvarima koje su mogli na zapreznim kolima poneti otišli na Stepanovićevo; odgovara na pitanje kako je saznaла da su mađari iz Temerina dolazili i ubijali stanovnike sela i objasnjava da su porodice koje su zivele na ulasku u selo videle da su mađari usli u komisiju kucu i treci od kuće do kuće javljali su mestanima da se kriju; odgovara na pitanje da li je ona licno videla da je neko nekome ulazio u kuću i govori da ona licno nije videla; odgovara na pitanje koliko članova je njena porodica imala i govori roditelji, 3 brata i 2 sestre; opisuje da kad su bili u mestu Stepanovićevo, svi muškarci stariji od osamnaest godina su bili regrutovani i odvedeni u Vrbas, zatim u Backu Topolu, a iz Backe Topole u Beograd; odgovara na pitanje ko je izvrsio regrutaciju stanovnika u Stepanovicevu i odgovara da su dosli civili iz Zmajeva i zahtevali da svi muškarci stariji od osamnaest godina krenu sa njima u Zmajevu; odgovara na pitanje i govori da su oni pripadali mađarskoj vlasti; opisuje kako je nakon toga njena porodica presla u Bosansku Krupu.

[01:] 07:31:08 – [01:] 16:12:11

08:00 – 17:03

Odgovara na pitanje da li je njena porodica bila jedina koja je presla iz Siriga u Stepanovice i odgovara da je bilo dosta porodica koje su zajedno sa njima presle; pominje da je porodica

njenog strica zajedno sa njima presla; pominje da su druge porodice ostale po razlicitim mestima dok je njena porodica i porodica njenog strica presla u Stepanovićevo; odgovara na pitanje i opisuje put od Siriga do Stepanoviceva i Stepanoviceva do Srema; pominje da su lokalni stanovnici davali hranu izbeglicama; pominje da ih na tom putu niko nije zaustavljao i ometao; pominje da je Jugoslovenska vojska isto spavala u njihovoj kuci i kada je tenk bio ostecen oni su oblacili civilna odela i vracali se svojim kucama; odgovara na pitanje zasto se njena porodica preselila u Bosansku Krupu i govori da su bili prinudjeni, morali da se sele a Bosanska Krupa je bila njen rodni kraj gde su joj ziveli deda, baba i dva strica; opisuje da su u Bosansku Krupu stigli u maju a da su vec u avgustu ustashe naisle; opisuje kako je njena majka imala nesto novca koji je krila pod pazuhom kad su ustashe naisle; priseca se kako je jedan ustasha oteo novac i htio da je posece sa sabljom ali ju je pustio kad je njena sestra zaplakala; opisuje kako su im zapalili kucu u kojoj je boravilo njih 21 clanova porodice; odgovara na pitanje i govori da su im komisije nagovestile da dolaze ustashe i da ubijaju; odgovara na pitanje kako je ona znala da su to bile ustashe i odgovara da su nosili crna odela i imali su slovo U na kapama; pominje da ih je bilo petorica kada su dosli u njenu kucu; kad su dosli prvo su pitali gde su muskarci i pominje da su muskarci prethodno izbegli i krili se u sumama; opisuje kako su ih ustashe isterale iz kuce a zatim pokupili iz kuce shta su hteli; opisuje kako su izneli hajhovu hranu u dvoriste i pomesali sa otrovom; opisuje kako su nakon toga presli u kucu njenog ujaka ali nakon par dana ustashe su stigle i tamo; pominje da je bilo vece kada su im javili da ustashe dolaze i svi su pobegli iz kuce; opisuje kako je njena ujna ostala sa svojom bebom pored ognjishta i da su ustashe zapalile kucu u kojoj su ostali njeni ujna i beba; priseca se da kada je ujutru dosla na to mesto da je osetila jako neprijatan miris; govori da je miris zapaljenog ljudskog tela mnogo neprijatniji nego miris zapaljene zivotinje; pominje kako su nakon toga vishe noci spavali na livadama i u grmovima; odgovara na pitanje da li je videla kako su ustashe zapalile kucu i opisuje da su ustashe razbuktale vatru na ognjishtu i zatvorili vrata od kuce gde su majka i dete izgoreli.

[01:] 16:12:12 – [01:] 24:15:15

17:04 – 25:26

Pominje da postoji knjiga koja opisuje shta su sve ustashe radile i priseca se da je njena baba zajedno sa svojim sinom i jos 50 ljudi zajedno izgorelo u jednoj kuci; pominje da je samo jedan covek odatle uspeo da izbegne koji je na vreme pobegao kroz podrum te kuce; odgovara na pitanje zasto je njena ujna ostala u kuci sa bebom i opisuje da su je ustashe zatekle u kuci dok je stavljala bebu na ledja i spremala se da bezi; odgovara na pitanje shta se desavalo sa drugim kucama u susedstvu i govori da su ljudi bezali i iz kuca u susedstvu i da su ustashe palile i druge kuce; priseca se kako su mnoge noci provodili napolju spavajuci po livadama i grmovima; pominje kako su jedno noci jako pokisli; pominje da ustashe nailazile popodne i povlaciли se uvece; govori kako su posle nekoliko dana naisli ljudi koji su od kuce do kuce isli i pozivali ukucane da idu sa njima na reku Unu, izmedju Corjuka i Radica; pominje kako su ljudi napravili skelu i presli reku do Radica a iz Radica u Podgrmec gde su ih sacekali partizani i podelili ih po kucama; odgovara na pitanje koliko se ljudi odvazalo na poziv da predju reku Unu i priseca se da je bilo 6 osoba koji su pomagali ljudima da predju reku nocu; objasnjava da su na obe obale ljudi povlaciли skelu kanapom; priseca se devojke duge crne upletene kose koja se okliznula sa te skele i utapale se u reci; pominje kako je jedan covek spasavao ali se utopio i kod Bosankse Krupe voda je izbacila njegovo telo; pominje kao je bilo i civila i ustanika koji su se utapali u reci Uni; odgovara na pitanje koliko je ljudi bilo u kuci njenog ujaka i odgovara da je bilo ukupno njih

desetoro; ponovo pominje da je bilo 5-6 ustasha koji su dosli u njihovu kucu i da su svi osim njene ujne i bebe uspeli na vreme da pobegnu iz kuce; objasnjava da je ona u poslednjem momentu izbegla iz kuce na druga vrata kad su ustashne usle u kucu i sakrila se u grm; odgovara na pitanje i govori kako nije cula pucnjeve osim pucketanje vatre; objasnjava da su oni tiho dolazili bez pucnjave kako bi vise naroda zatekli u kucama; odgovara na pitanje i govori da su nakon prelaska reke Une stigli u Radice i sutradan nastavili do Srpske Jasenice gde se organizovalo odbor i podelio ih po kucama; pominje da joj je majka sa najmladjim bratom bila smeshtena kod jedne porodice, a ona, sestra i brat u tri razlicite porodice; pominje da je kuca u kojoj je majka bila smestena bila malo podalje a da su ona, brat i sestra bili smesteni u tri kuce koje su bile jedna do druge; govori da su tu proveli cetiri godine a za vreme cetvrte ofanzive su izbegli u Grmec gde su bili sa svojom porodicom; odgovara na pitanje i objasnjava da su te kuce pripadale porodicama koje su tu zivele; pominje da su 28. juna krenuli iz Bosanske Krupe.

[01:] 24:15:16 – [1:] 33:56:08

25:27 – 35:31

Odgovara na pitanje i govori da su kuce u kojima su bili smesteni pripadale mestanima i da su sve zene sa decom bile podeljene i sve cetiri godine su proveli u Srpskoj Jasenici; odgovara na pitanje da li bilo za to vreme ratnih operacija i potvrđno odgovara i opisuje da su za vreme cetvrte ofanzive, pocetkom Februara pobegli u palninu Grmec; pominje da su tu bili locirani Nemci pa su se vracali kucama ali su ih domobrani iskupili i oterali u Bosansku Krupu; pominje kako su odatle sve zene od 18-60 godina iskupili i poslali u Nemacku; odgovara na pitanje kakvo je vreme tada bilo i opisuje kako se dobro seca da je bio sneg i da jos uvek ima oziljke od rana koje je zadobila zbog spavanja u snegu [pokazuje rukom stranu lica]; opisuje kako su Nemacki vojnici dolazili kod porodice kod koje je ona bila; priseca se da je tada bolovala od tifusa i kako su Nemacki vojnici rekli da je ona partizanka; govori kako je covek kod koga je bila odgovorio da ona nije partizanka vec izbeglica i kad su culi da boluje od tifusa oni su se povlascili; odgovara na pitanje i opisuje da su mestani bezali u sumu na planinu Grmec kada je vojska nailazila; odgovara na pitanje i objasnjava da je nemacke vojнике prepoznavala jer su imali drugacije uniforme i bili su bolje naoruzani nego ustashne i domobrani; odgovara na pitanje i objasnjava da nije mogla da razume nemacki i shta su nemacki vojnici govorili; odgovara na pitanje i objasnjava da je za vreme bekstva na Grmec cula pucnjavu i da je tada bilo i avionskog bombardovanja; odgovara na pitanje i govori da je bezala na Grmec zajedno sa civilima; opisuje kako je jednom prilikom za vreme povlacenja sa Grmeca stala na telo mrtvog deteta od deset godina koje nije videla zbog snega; opisuje kako joj je to bio uzasan osecaj kada je shvatila da je zgazila na telo deteta; opisuje kako je tada u sumi i poslednji put videla svoju majku; objasnjava kako od tada nikada nije saznala ni gde je ni kako je poginula; dodaje kako je tada sa majkom videla i svog brata ali od tada nikada vise nije cula za njih; pominje da je pokusala da sazna nesto o njima preko Crvenog Krsta ali nikad nije ishta saznao; odgovara na pitanje i opisuje kako se sa Grmeca tada vratili u kucu iste porodice u Srpskoj Jasenici; pominje da ustashne tamo nisu dolazile vec samo Nemci i domobrani; odgovara na pitanje i objasnjava da su domobrani bili hrvatska vojska; opisuje da su domobrani imali drugacije uniforme i kape; odgovara na pitanje i objasnjava da stanovnici nisu bezali od domobrana i Nemaca jer ih oni nisu dirali; opisuje da su oni samo ulazili u kuce i pitali za partizane; opisuje kako je baba iz kuce u kojoj je njena sestra boravila odgovarala vojsci da su partizani isto kao i oni u sumama; opisuje kako je porodica u kojoj je ona bila smestena imala sina partizana koji je tada bio u kuci i bolovao od tifusa; opisuje

kako su ga izneli iz kuće u sumu kada su culi da nailaze domobrani i na taj nacin mu spasili život; opisuje kako je jedan od vojnika kundakom prevrtao posteljinu u njegovom krevetu da vidi da se ne krije pod posteljinom; opet pominje da njih nisu uznemiravali; odgovara na pitanje kada je obolela od tifusa i odgovara da je to bilo kada se vratila iz Grmeca u aprilu mesecu; dodaje da je to bilo posle ofanzive i da joj je tada sva kosa opala ali joj je kasnije ponovo izrasla; opisuje da je bilo ljudi koji je promrzavao; pominje devojku koja je bila krupna i jaka i kojoj su noge promrzle; opisuje kako je ona napravila gresku potapajući noge u vrucu vodu i kako je kasnije umrla; pominje drugu devojku ciji je brat izbegao iz kuće koja je bila zapaljena i opisuje da su njene noge bile promrzle toliko da nije mogla da zgazi na svoja stopala vec je morala hodati na prstima; odgovara na pitanje i vraca se na pricu kada su je vojnici zatekli dok je bolovala od tifusa; pominje da je to bilo pocetkom aprila i da je ona lezala na podu na slamarici; ponovo pominje kako je njihov unuk rekao da ona nije bila partizanka vec izbeglica; opisuje kako su se oni tada okrenuli i otisli jer nisu nasli muskarce u kući i municipiju; objasnjava da su posle ofanzive jednom našli Nemci i jednom domobrani i vise nisu dolazili jer su posle toga bili zastici partizanima.

[01:] 33:56:09 – [01:] 40:43:09

35:32 – 42:35

Odgovara na pitanje i opisuje kako je znala da su domobrani hapsili zene i odvodili u Nemacku; opisuje da kada su ih oterali u Bosansku Krupu, bili su smesteni u jednoj sali a zene su izvodili napolje; pominje da je zena kod koje je ona bila smestena imala troje dece i da joj je muz pred rat umro; pominje da je ona zivela sa svekrom i svekrvom; opisuje kako su nju odveli a njeno troje dece zajedno sa Milkom i njenim svekrom i svekrvom su ostali; osoba koja intervjuise Milku ponavlja da u februaru, kada je bio veliki sneg, dolazi vojska u njeno selo i mestani tog sela beze u sumu gde provode nekoliko dana i mnogi trpe promrzline; potvrđno odgovara; osoba koja je intervjuise govori da se ona ponovo vratila u selo; ona potvrđuje; odgovara na pitanje kada su zene bile poslate u Nemacku i govori da su je iz Grmeca proterali u Krupu; odgovara na pitanje koju je proterao i govori da su to bili domobrani a zatim se odmah ispravlja i govori da su to bili u stvari Nemci; nastavlja sa pricom i govori da su ih Nemci predali domobranima; odgovara na pitanje i opisuje cin zarobljavanja; govori da su ih Nemci prisilili i pesake su isli 20 kilometara do Krupe gde su ih zatvarali u sobe; odgovara na pitanje i govori da su Nemci predvodili kolonu i isli kolima i tenkovima uz njih; pominje da je neko iz kolone i uspeo da pobegne kroz sumu i vrati se kući; odgovara na pitanje i govori da su na tom putu od Grmeca do Krupe hodali vishe od pola dana; opisuje kako su ih Nemci docekali jedno jutro na ulazu u selo kad su se vracali sa Grmeca i vratili ih na put govoreći da nastavljaju do Krupe; odgovara na pitanje i govori da su Nemci uvek bili pristojniji prema njima nego domobrani ili ustase; ponavlja da su ustashe bile najgore; odgovara na pitanje i govori da kad su dosli u Krupu smestili su ih u velike sale gde su porodice bile smestene na podu; odgovara na pitanje i govori da su slabo imali da jedu; govori da kad su zene odvojili, ostatak porodica su smestili na zaprezna kola i uputili se ka Cazinu [town in Bosnia and Herzegovina]; opisuje kako su neke muslimanke koje su saosecale sa njima krile u dimijama proje, kuvana jaja i shta god su od hrane mogli izneti iz kuće i delili sa ostalima; odgovara na pitanje i govori da strazari nisu tukli i ubijali zarobljenike ali su ih obilazili da ne bi pobegli; odgovara na pitanje kako je izgledalo odvodjenje zena za Nemacke i govori da su ih samo izveli i da nisu nista vise znali o njima; odgovara na pitanje i govori da zenama nisu rekli da ih odvode u Nemacku vec da su to tek kasnije saznali od zena koje su im pisale iz Nemacke;

pominje da su se neke zene iz Nemacke vratile a neke se nikada nisu vratile; odgovara na pitanje i govori da je u Krupi bila nedelju dana; govori da kad su stigli u Cazin bili u srpskim kucama iz kojih su Srbi pobegli; pominje da je nalazila kukuruz i nosila u mlin da melje i hranili se od onoga sto su mogli da nadju; govori da je onda receno da ko je imao pismo iz Nemacke mogao da ide u Cazin i povede 50 clanova sa sobom i bice slobodan; pominje da je njena sestra imala pismo iz Nemacke od sina porodice u kojoj je bila smestena; pominje da su oni iz Osretka gde su bili peske hodali ceo dan dok nisu stigli u Bosansku Krupu a zatim u Srpsku Jasenicu.

[01:] 40:43:10 – [01:] 47:06:17

42:36 – 49:14

Odgovara na pitanje i govori da nije poznavala ustase koji se zapalili kucu njenog ujaka; pominje da u blizini kuce njenog ujaka nije bilo muslimanskih kuca; pominje da je to trajalo od maja do poloving avgusta da su oni dolazili iz svojih sela u srpska sela; odgovara na pitanje i govori da je to bila grupa muslimana koji su se nazivali ustasama; odgovara na pitanje kako je znala da su to bili muslimani i objasnjava da su znali po njihovom dijalektu i govoru; odgovara na pitanje i govori da je bilo clanova familije koji su ih poznavali i na taj nacin su utvrdili da su bili iz lokalnih sela; pominje porodicu Babic cije su kuce unistili; pominje lepe devojke koje su bile prisiljene da se udaju za njih i rode im decu i posle rata nisu mogle da ostave decu pa su ostajale udate; odgovara na pitanje da li je poznavala neke od tih zena i odgovara da nije; objasnjava da je cula od drugih zena; odgovara na pitanje i opisuje dane posle cetvrte ofanzive i poslednje dane rata; pominje da je oslobođenje bilo 1945. godine u junu mesecu; pominje da su tada ljudi dolazili po svoje familije; govori da je tada sazna da je njen otac koji je bio u Shetki kod Nisa i njena strina bili oterani u logor; govori da je njena strina bila poslata u Beograd jer je imala 50 godina i da je ona u Beogradu sazna gde je njen muz i Milkin otac; pominje da je njena strina nasla Milkinog oca kad je imao deset godina i bio je bez majke; govori da joj je najzalije shto njena strina nije imala sliku njenog oca; govori da je njen otac bio u partizanima ali da ne zna tacno da li je poginuo u oslobođanju Soko Banje ili Zajecara; govori da je isla u Soko Banju i raspitivala se i nije nishta mogla da sazna; govori da je otisla u Nis kod komandanta njenog pokojnog oca i on je u svom notesu nasao da je u oslobođanju Zajecara jedan srbin i jedan italijan poginuo cije ime nisu znali; opisuje da ne zna gde je ko od njenih predaka poginuo; odgovara na pitanje i opisuje da kad se vratila u Sirig [village in the South Backa District of Serbia] u svojoj kuci je nasla samo slamu po podu gde je ruska vojska 1944. godine u jesen spavala kada su tuda prolazili; pominje da joj je najstariiji brat otisao u vojsku i da je bio u logoru; pominje da je njih troje zivelo sa stricom i strinom od jula do decembra; govori da je njen stric uhranio i sacuvao svinju i zensko tele za njih; govori da su pisali molbu da oslobode njenog najstarijeg brata kao hranioca; pominje da su dobili neshto stvari i sudova i onda su se preselili u svoju kucu i tako poceli da zive; pominje da je ona izdrzavala sve njih ali da su joj oba brata umrla ali imaju svoju decu; odgovara na pitanje da li se seca neke osvete nad Madjarima ili posleratnih sudjenja kad se vratila u Sirig; govori da nije bilo posleratnih osveta ni sudjenja; pominje da su u Curugu [selo na Zablju, Srbija] zabranili Madjarima da tu budu; pominje da blizu njene kuce je novo selo izgradjeno gde su ziveli ljudi koje su nazivali Cangovi; pominje da ne zna odakle su dosli; nastavlja sa pricom i govori da su posle oslobođenja 1944. godine oni pobegli od atle i da je to selo bilo potpuno pusto; govori da su ljudi koji su preziveli poceli vracati svojim kucama i nastavili da zive; zahvaljuje se na razgovoru.